

'International Force of Accountants'

Linda Polman, Sierra Leone

Andere arme landjes kunnen wat van Sierra Leone leren. Het land bestaat nog steeds na 40 jaar instabiliteit en nul economische groei en na tien bloedige jaren van burgeroorlog werd vorig jaar vrede bereikt door een vredesmacht van de Verenigde Naties, de grootste van dit moment ter wereld. De klus geklaard, zijn die blauwhelmen begonnen zich terug te trekken: van de 17.500 zijn er nu nog 13.000. Over een jaar of twee moeten ze allemaal vertrokken zijn en moet Sierra Leone het zelf redden. Hoewel? Zelf? De internationale financiële hulp aan het land vormt een van de grootste humanitaire reddingsoperaties op aarde, gerekend naar dollars per hoofd van de bevolking.

Een van de manieren waarop de internationale gemeenschap hulp verstrekt aan arme post-oorlogse gebieden is het beschikbaar stellen van zogenoemde 'technische assistenten' aan lokale regeringen. In Sierra Leone draaide er tot voor kort op kosten van de EU één mee op het ministerie van Ontwikkeling en Economische Planning. Zijn taak was het om ambtenaren van advies te dienen bij de coördinatie van de honderden miljoenen hulpdollars. Na 18 maanden produceerde de EU-assistent een evaluatierapport.

Dankzij de vrede konden mensen terug naar hun dorpen en landbouwgrondjes, maar gigantische VN-vredesmissie of niet, Sierra Leone is nog steeds het armste land ter wereld. In een natie waarin loodgieters te arm zijn om er een waterpomp tang op na te houden, waarin schilders aanmodderen met kwasten die door ouderdom hun haren verloren en waar diamantgraven voornamelijk gebeurt met door wormen lekgeknaagde houten schepjes, zouden binnen- en buitenlandse zakenlieden met zelfs piepkleine investeringen spectaculaire winsten kunnen boeken.

Toch staan investeerders voor Sierra Leone niet in de rij. Investeringen zijn zelfs zowat nul, en in ramingen voor de komende jaren wordt op

hun komst ook niet gerekend. Dat komt, zegt de technische EU-assistent, omdat buitenlandse hulp, met een jaarlijkse 'omzet' van 300 miljoen U\$, de veruit belangrijkste industrie is in Sierra Leone. De import-industrie (van voedsel, brandstof, machines, et cetera), met een handelswaarde van bijna 197 miljoen U\$ per jaar, en de export-industrie, ter waarde van 13 miljoen U\$ per jaar (waarvan 10 miljoen U\$ aan diamanten), steken bij de inkomsten uit internationale aalmoezen schrieltjes af. Het beheren van die stroom van hulpgeld, en ervoor zorgen dat die op gang blijft, is de lucratiefste bezigheid die zakenlieden zich kunnen wensen.

Investeren in verbeteringen, in onafhankelijkheid van die hulp, druist in tegen het eigenbelang van die geldbeherende elite (die de assistent definieert als een 'kleine corrupte zakelijke kliek waarmee de luie regering een symbiotische relatie onderhoudt'). Hij zag ministeries en ambtenaren scheldend over elkaar heen rollebollen om een deel van de buit in eigen zak te kunnen steken. In regeren, een landsbelang, heeft niemand interesse.

Zoals VN-blauwhelmen dringend nodig waren voor het bereiken van vrede, zegt de assistent, is nu minstens zo dringend een contingent

goed opgeleide financiële experts nodig om die vrede te bewaren. Hij beveelt de VN aan om iedere 10 zich terugtrekkende VN-soldaten te vervangen door 1 boekhouder. Zo moet de VN een 'International Force of Accountants' creëren, 1000-2000 man sterk. Zoals blauwhelmen op strategische plekken in het land checkpoints bemannen, moet die Accountants Force zich verschansen in ministeries.

Gedurende drie tot vijf jaar, of zolang grote sommen hulpgeld binnenkomen die zinvol besteed moeten worden, blijven ze daar zitten. Het mandaat van deze multinationale macht van papierschuivers en pennenlikkers moet zijn de financiële oorlog die ministeries verlammen te stoppen en ervoor te zorgen dat hulpgeld de behoeftigen bereikt. 'De strijd die ze daartoe zullen moeten voeren zal minstens zo bitter en koppig zijn als die de blauwhelmen tegen de rebellen voerden, want de (financiële) belangen zijn groot,' schrijft de assistent.

Boekhouders zonder vrees of blaam, opererend achter de frontlijn. Een van de meest strategische checkpoints voor de financiële interventiemacht moet volgens de adviseur hetzelfde ministerie van Ontwikkeling en Economische Planning zijn als waar hij hulpgeldcoördinator was. Hij kreeg er van minister noch hoge ambtenaren toegang tot vergaderingen met donoren, keek met zorg naar de incompetentie van medewerkers die belangrijke posten niet bemanden omdat ze iets konden, maar eerder omdat ze de juiste mensen kenden, en zelfs de simpelste bestelling, van printerinkt of

papier, werd gedwarsboomd en moeilijk gemaakt, al lagen het kantoor van de assistent en dat van de magazijnmeester pal tegenover elkaar aan dezelfde gang.

Overigens moeten niet alleen lokale autoriteiten, maar ook NGO's door de International Force onder controle gehouden worden. NGO's halen contracten binnen door ambtenaren dure cadeautjes te geven en ze in te huren als 'adviseurs' tegen salarissen die tot honderd maal hoger zijn dan wat ze gebruikelijk betaald krijgen.

Internationale accountants op checkpoints in Afrikaanse regeringen, is dat niet gewoon ordinair kolonialisme? Misschien, zegt de adviseur. Maar de situatie bestaat toch al. Doen alsof regeringen van arme landen soeverein baas in eigen land zijn is hypocriet, want iedereen weet dat de grote donoren vaak de cruciaalste beslissingen nemen. Die situatie formaliseren door donoren een plek in het landsbestuur te geven en door de International Force van Accountants te voorzien van een robuust mandaat zou alleen maar eerlijk zijn.

Officieel is het rapport tot verboden lectuur uitgeroepen, maar in hoofdstad Freetown vinden illegale kopieën gretige lezers. De technische assistent is inmiddels door de regering vriendelijk verzocht het land te verlaten en zoekt een nieuwe werkgever.

Na Groot-Brittannië, is de EU Sierra Leone's grootste donor. Daarnaast heeft Nederland in 2002 voor rond de 5 miljoen euro humanitaire hulp gegeven.

BERICHT UIT AFRIKA